TENSIO CORDIS,

Lipothymiæ Cauſa,

Occaſione

Experimenti Pnevmatici,

Expoſita,

Quam

Favente Benigniſſimo DEO,

Authoritate Illuſtris in Antiquâ

EBERHARDINA FACULTATIS MEDICÆ,

PRÆSIDE

Academiæ h. t. RECTORE,

ELIA RUDOLPHO CAME-
RARIO, Phil. & Med. Doct. ac Prof. Ordin.
Sereniſs. Wirt. Duc. Conſil. & Archiatr.
Parente ſuo Optimo,

Pro

Summis ac Doctoralibus in Medicina Honoribus
ac Privilegiis legitimè obtinendis,

Publicæ ac ſolenni ventilationi

ſubmittit

M. RUDOLPHUS JACOBUS CAMERARIUS,
Tubingenſis.

Die Mart. 1686. H. L. Sol.

In Aula Nova.

TVBINGÆ,

Typis MARTINI ROMMEII.

24

SERENISSIMO PRINCIPI
AC DOMINO,
DN. FRIDERICO CAROLO,
DUCI WIRTEMBERGIÆ
ET TECCIÆ,
COMITI MOMPELGARDIÆ,
DYNASTÆ HEIDENHEMII,
ADMINISTRATORI AC TUTORI
SUMMO,
PRINCIPI AC DOMINO MEO
CLEMENTISSIMO.

SUblimem Tuum Thronum, SERENISSIME PRINCEPS, Scholaſticis his dum conſpergo quisquiliis, tremulâ id ago manu; quam tamen ſuſtulcit ſingularis illa, quâ TUÆ SERENITATIS ac SERENISSIMÆ DOMUS WIRTEMBER-

GICÆ per plures annos *Archiatrum* Parentem meum prolixiſſimè hactenus beaſti, *Clementia.* Hæc, ut leviſſimas has pagellas venerabundi cultus teſtes ad TUOS pedes ſubmiſſisſimè deponere auderem, animum addidit. Humilimâ igitur rogito devotione: Suſcipe eas, PRINCEPS SERENISSIME, fronte ſerena, dignare CLEMENTISSIMO Tuo Affectu ſubjectiſſimam meam tenuitatem, quæ ſupplex ex intimo pectore TRIUNUM DEUM invocat, ut SERENITATI TUÆ Regimen Placatum, Securum, Auguſtiſſima Domus Principalis Incrementa, Pacem, Concordiam, Incolumitatem, Vitam Felicem, imò omnia, quæ Ducalis Authoritas vindicare ſibi poteſt, ditiſſimè largiatur.

SERENITATIS TUÆ

Humilimus ac Subjectiſſimus Servus

Rudolphus Jacobus Camerarius.

B. L. S.

INter alia, quæ *Curioſiſſimi* hujus *Seculi* fervor quotidie adhuc ſuggerit, Artis Medicæ *Tentamina*, Celebres hodie ſunt *Injectiones*. *Immittunt* enim Cultores hujus Artis ſeduli apertis vivi corporis vaſis varia *liquida*, artificioſi ſiphonis ope, modò curioſæ indagationis, modò reſtituendæ ſanitatis gratia, prout varia talia ſuppeditant experimenta Viri Celeberrimi, *Boyle*, *Clarck*, *Elsholtius*, *Ettmüllerus*, *Fracaſſatus*, *Garmannus*, *Hofmannus*, *Major*, *Schottus*, *Wren*, qui primus hujus Infuſionis Author dicitur, & *Alii*. Immittunt in cadaverum vaſa ac viſcera, *Ceram diverſicolorem*, *Mercurium*, *Lac*, aliosve liquores, quarum injectionum dexteritate celebres præcipuè ſunt *Gräfius*, *C. Bartholinus Nepos*, *Svvammerdamm*, *Nück*, *du Verney*, *Brunnerus*, *Peyerus &c.* Immittitur etiam *aër* per inſufflationem ipſis vaſis, cum flatus beneficio variæ deliteſcentes partes deteguntur & meatus; de quo ſcripſit *Riolanus Anatomen Pnevmaticam*. Non ſolùm autem ad partes ſed & cauſæ morbificæ lædendi modos detegendos talem aëris immiſſionem non parum conferre cenſeo. Cum ergò *Inauguralis Diſputationis* ab *Illuſtri Facultate Medica* Hujus Academiæ mihi demandatæ Thema eligerem, arriſit Experimentum à me inter alia privatim *per Inflationem* inſtitutum, quod ſequens eſt;

Menſe Auguſt. prioris anni canis fœmellæ venæ jugulari ſiniſtræ vehementi niſu inflatum aërem brevi vitam eidem ademiſſe & quidem ſecundâ vice expertus, ultimo dicti anni menſe tentavi, quid levior ac brevior valeat inflatio, ubi tale apparuit Phænomenon: Catuli venam jugularem dextram non præcipiti ſed provido denudatam cultro incidi, efluxit, quoniam ſtudio non ligaveram, pa-

rum ſanguinis, inflatione immiſi aërem leviter absque inſigni vehementia; Quietior inde jacuit canis, fermè immobilis, absque clamore, obmuteſcens, ſine vigore quovis aut vivido aſpectu: oculis ſemiapertis, membris flaccidis, collapſis, quaſi reſolutis, manus, queis ipſum tenuerat, licet retraxerit Socius, fortiter ego membra digitis vellicarim, non tamen movebatur; Linteolo aceto imbuto venam, ut ſanguinis prohiberem effluxum, compreſſi. Jacuit Canis immobilis ad minimum per medium horæ quadrantem, tandem ſenſim ſenſimque ſe recolligebat, pedibus rurſus inſiſtebat, & alacrior factus membra agiliter movebat. Poſtea in ejusdem Canis ſiniſtram detectam jugularem flatu valdè vehementi transmiſi aërem, inde apparuit frequens pulſatio, ejulatus, membrorum nullus rigor nec concuſſio, ſed potius flacceſcentia, ſub finem canis os ſæpius aperuit, & continuata inſufflatione quietè obiit. Effluebat è vulnere Venæ ſanguis ſpumoſus, nec tamen ad ſe rediit canis; aperto abdomine & thorace periſtalticè adhuc movebantur inteſtina, Cor, ejus cavitates & vaſa, aëre valdè diſtenta, præcipuè autem auricula dextra adeò, ut inflatâ venâ Cavâ & ligatâ arteriâ pulmonali magis expandi non potuiſſet, omnibus ejus fibris pellucentibus, à ſanguine plane vacua, in neutro cordis ventriculo grumus conſpiciebatur ſanguinis, ſed hic è ventriculis vulneratis fluidus cum aëre & ſpumoſus profluebat, pericardium à Corde penitus replebatur, ejus & Cordis vaſa coronaria plus aëris quàm ſanguinis, continebant. In univerſo corporis ambitu arteriæ pariter ac venæ rubentes optimè erant conſpicuæ, bullasque in minimis quoque ramulis manifeſtè exhibebant. Priori menſe alium Canem meæ ſubjeci indagationi. In venam ejusdem dextram jugularem ab omnibus incumbentibus liberatam inflatu leviori ac breviori

immiſi

immiſi aërem, unde mox canis obmutuit, flaccida membra penitus non movit, absque ulla vivacitate immobilis jacuit, licet acriter preſſus & vellicatus. Poſtea ſucceſſivè ſibi reddi videbatur, & iterum alacri agilitate vegetus ſingula movit membra. Hinc eandem venam denuò ſed intenſiore ſpiritu inſufflavi, unde canis ad illum virium & partium collapſum mox iterum delapſus in tali ſtatu per horæ fere quadrantem permanſit, inde vero poſt reſpirationem hianti ore frequentiſſimam tandem expiravit.

Occaſionem, ut hæc tentarem, eorumque conſiderarem phænomena, primam ſuppeditavit *Famigeratiſſimus Dn. D. Wepferus* Senior, meo longè major encomio; Qui cùm *Parentem meum* hîc Tubingæ inviſeret pro ſolita ſua ac ſingulari humanitate inter alia plura ingenioſa & utiliſſima faventiſſimè, cum adhortatione ad tentanda paria, mihi communicavit ſcripto conſignata phænomena, apparentia in enectis ab inflatâ hîc ſiniſtra, ibi dextra jugulari vena, vervece adultiore & vacca utero gerente. Occaſione igitur propoſiti hujus *Experimenti* Deo T. O. M. favente, cujus auxilium devotus imploro, *Tenſionem Cordis* aliquando *Lipothymiam inducentem* deducere conſtitui. *Novi* Artis eſſe, non ſolùm inſtituere Experimenta, ſed & de factis ratiocinari, & ex illis Concluſiones deducere; Tenues tamen tentabo vires. *Non nego*, non tales ſolùm, ſed & plures alias ex hoc phænomeno poſſe ac debere deduci Concluſiones; *Concedo* ad lumen in Phyſiologia ſuper hoc Tentamine varias formari poſſe reflexiones. *Verùm* cùm Theſes pro *Certamine Inaugurali*, non verò Tractatum conſcribere, utilitatem in Praxi, ad quam omnia Artis Medicæ collimare debent, intendere, ingenii tenuitas, ætas, temporis ac ſcopi conditio velint, in ſequentibus ſolis ſubſiſto, Ponens

I.

Inflari non rarò ſolet Corpus Humanum.

NOn partes ſolùm corporis, ſed & quæ cauſæ morbificæ nomine veniunt in *Fluida* diſpeſci ſolent & *Solida*. Iſtorum autem

ambitum *Humoroſa* non exhauriunt, ſed in dictâ Cauſarum claſſe frequenter etiam occurrunt *Spirituoſa*, ſub quibus comprehendo non tantùm ſpiritus corporis aliâs naturales, ſed à craſi ac texturâ debitâ degenerantes, verum & vapores, halitus, *Flatus*. Inflantur quidem *inteſtina* ac *ventriculus* in corpore humano, etiam cùm *naturaliter* illud ſe habet, aër enim, qui cum cibis illuc deſcendit, expandit ſeſe, exurgunt ex illa ciborum fermentativa reſeratione halitus, flatus, quos à ſumpto cibo in ſaniſſimis etiam percipies, tales autem concordem corporis ſymmetriam non ſolùm non lædunt, ſed & ipſi multum proſunt; absque his enim ſi eſſet, ſubſiderent, contraherentur inteſtina, tenuia præſertim, & chylum motu ſuo periſtaltico tam facilè non transmitterent, ſicut & absque aëre cibus & potus per gulam ventriculo advehi non poſſent. Nec aëri debitè, ſalubriter inflanti denegatur via ad *carnes* ac *alias partes* per ductulorum oſcilla ſive poros reticulati corporis noſtri tegumenti, imò quàm admittitur quovis ferè momento per *reſpirationem*, ſub quâ ampliatum à muſculis pectoralibus thoracem in inſpiratione intrat, aut pondere ſuo primùm atque elaterio irrumpit, ſanguinis motum oſcillatorium ad inſtar penduli conſervaturus, prout *Cel. Borellus de mot. animal.* neceſſitatem ejus in animantibus explicat, ſive, quod *Celeberrimo Mathematico* placere novi, ut aëris externi vi ponderoſæ atque preſſioni reſiſtat. Et, quod in ſanguine aër ſit in ſui expanſionem adeoque bullarum productionem pronus, ſequens Experimentum à *Nobiliſſ. Boyle* inſtitutum, quod *Act. Angl. Phil. ann. 70. menſ. Sept.* exponit monſtrat: *Sanguis calidus agni vel ovis in ampli orificii Vitro, imponebatur recipienti, in eum finem præparato, & antliâ citò adhibitâ aër exquiſitè* (notentur quæ præfat. in Iſt. Experim. monet) *exhauriebatur; poſt longam expectationem ſubtiliores partes ſanguinis incipiebant perrumpere & emergere per viſcoſiores ſive ſpiſſiores & videbantur bullire in amplas uvas, quarum quædam æquabant magnitudine fabas vel nuces muſcatas; & nonnunquam admirantibus Phyſicis præſentibus, ſanguis adeò erat volatilis, & expanſio adeò vehemens, ut ebulliret ex continente vitro, in quo non ultra quartam partem, ut æſtimabamus, implebat, quando primò infundebatur.* Hic aër extra corpus, flatus in corporibus vocatur ab *Hippocrate l. d. flatib.* (quem librum *Lemoſius Hippocratis* non eſſe dicit, quem & *Quosdam Alii* pnevmaticæ ſectæ addicto

Authori

Authori adſcribere novi) ubi quærit: *Quid ſine hoc tandem ſit, aut cui rei non adeſt?* Flatus ergò in corpore etiam naturaliter diſpoſito reperiuntur, imò requiruntur. Verùm flatus extra debitam ſæpe migrare ſphæram, varias corporis partes magnâ cum noxâ inflare, exurgere ſylveſtres, ἀλλοτρίους, peregrinos ſpiritus, bina veritatis Medicæ fulcra abunde monſtrant. Non meus concedit ſcopus, ut ſingulos recenſeam & exponam morbos, quos à flatibus deducit *Hippocrates*, quos ſimul illis addit *Celebris ejus Encomiaſtes*, cujus Eruditio ex remotiſſimis *Japoniæ*, *Javæ* &c. oris nobis transmittitur, *p. 8. d. arthritide* inquiens: *Non probabile eſt, morborum aliam eſſe originem & cauſam, quàm ſpiritus flatusvè, qui prout vel copioſiores vel parciores corpori ſe inſinuant, eò morbus vel gravior vel levior exiſtit; prout vel magis vel minus maligni ſimul & multi, eo vel majus vel minus contagii ægritudines adferunt:* τῶν δὴ νούσων ἁπασέων ὁ μὲν τρόπος ὁ αὐτός. Liceat hîc ſolum *Hypochondriacum* producere *Orgaſmum*, ubi agitationem, ebullitionem, inflationem, turbationem, tumultus varios modò in toto corpore modò in una & altera parte excitat præternaturalis fermentatio ſive efferveſcentia. *Hypochondriacus morbus*, qui mirâ ac ludibundâ ſymptomatum varietate, Cauſæ ab Authoribus aſſignatæ diverſitate & ægros & Medicos fatigat, neque latè nimis, ut aſylum eſſe ſolet multorum, cum circa cauſæ perſcrutationem aqua hæret, à me extenditur, neque ſtrictioribus, dum ſaltem cardialgiam cum vomitu dicit, coarctatur limitibus. In hoc affectu non rarò *vel* ob liquoris gaſtrici ſ. menſtrui ſtomachici inopiam, impeditam ſpirituoſitatem, viſciditatem, aquoſitatem aut aliud vitium inertem illum reddens, *vel* ob ineptitudinem ac renitentiam alimentorum, *vel* ob utrumque, accedente ventriculi calore debili, fibrarumque laxitate, debita impeditur fermentatio, ſolutio, coctio, & turbatus ſolùm illam perficiendi conatus contingit; *Viciſſim*, cum *vel* alimenta, *vel* medicamenta, *vel* excrementa, *vel* humores corporis varii obviam in tali hypochondriaco morbo facti inter ſe invicem congrediuntur, modò hæc, modò illa, modò iſti, ingens excitatur efferveſcentia tumultus, impetus, orgaſmus. In iſtis enim aſſumptis & illorum ſcobibus, in humoribus tam corpori aliàs naturalibus, ſanguine, lympha, chylo, ſaliva, liquore ac muco tam ventriculi quam inteſtinorum, bile, ſucco pancreatico ac ſemine, ſed degenerantibus, quàm præternaturalibus,

libus, quæ, quales & quantæ ſunt particulæ. Hæ diverſitate texturæ ſeminali ad ſubintrationem, amicam junctionem, aſſimilationem ineptæ, cùm à balſamicâ blandâ ſanguinis degenerant texturâ, cum ſuavi, demulcente ac obtundente ſero deſtituuntur, cùm amor ille ſocius, harmonia amica, unio non contrariorum refractorum, ſed debita proportione junctorum ſolvitur, cum ſui juris factæ ab invicem ſecedunt, præternaturalis agitatio ſ. effervеſcentia vehemens, (quam ſæpe ſolam in Tympanitide & Colica flatulenta accuſat *Celeberr. L. Schröck. Jun. Eph. Germ. Ann. 1. Decur. 2. Schol. ad obſ. 80.*) orgaſmus flatuum frementium author excitatur. Varia aliàs dicit *Orgaſmi* vocabulum. In negotio generationis frequens eſt *Authoribus*; occaſione *aphor. 22. ſ. 1. & 10. ſ. 4.* multos exercet *Medicos*, non ſolùm *Commentatores*, ſed & qui *Regulas purgationis* objecto & tempori præſcribunt. Ne verbis ludere videar, peto ut liceat hic mihi, effervеſcentiam, turgeſcentiam, agitationem tumultuoſam, inflationem tenſivam, pravum humorum motum & impetum, orgaſmum pro uno accipere, prout & *Cel. Wirdigius l. 2. c. 1. §. 25.* inquit: *Ad motum orgaſticum ſpirituum referri poteſt à flatibus intumeſcentia*, qui & *l. c. c. 5. §. 8. Orgasmum à flatibus conjunctum eſſe cum extenſione, expanſione & turgeſcentia* dicit; Iſtam autem *ſeditionem excitantia inæqualia*, ut vocat *Hippocrates*, *mota*, minima, ad generales quidem claſſes referri poſſunt, in ſpecialibus tamen caſibus tam diverſa varietate ſymptomatum ludentibus tanta variorum iſtorum eſt complicatio, ut vix enumerari queat. Ex humoribus, quos *plerique Medici* tanquam cauſas adducere ſolent, in humano corpore peccantibus, quos deſcribit per multa aliquot librorum capita, miſturas tandem poſſibiles (rejectis impoſſibilibus) operosè computat, & calculo ducto elicit ſpecies 80084. *Sanctorius Sanctorius Juſtinopolitanus Method. vitand. errorum, qui in arte Medica contingunt, l. 7. c. 9.* In corpore certè, præſertim à debita ſua craſi ac textura deviante iſtorum, qui hypochondriaci vocantur, tam diverſa ſalium ſulphurumque ſunt genera, ut vix imò nondum *Hermeticorum ac Pyrophilorum* officinæ tot produxerint aut monſtrârint: Ipſe *Hippocrates* ultra ſexcenta in notiſſimo iſto loco non uno *libri de veteri Medicina* (quem *Hippocratis* eſſe, ab ipſius dictionis Hippocraticæ proprietate & fere omnium hactenus eruditorum conſenſu probat *Cel. Borrichius*) extendit: imò infinita

eſſe

eſſe dicit. Non ſolum autem cujusvis indoles ſed & varia habitudo ſ. reſpectus ad ſerum, lympham, obvia varia alia tàm fluida quam ſolida in corpore miram gignit varietatem. In quo autem iſta heterogeneitas (liceat ita loqui) ſive *diverſitas* conſiſtat, diverſi ſunt *Authores*, pro variâ quas ponunt, hypotheſium diverſitate. Quærunt in alcali, in acido, in ſulphure, in mercurio, in fixo, in volatili, in oleoſis, lixivioſis, nitroſa textura, in frigore, calore, ſiccitate, duritie, craſſitie, ſubtilitate, in concavitate, in fiſſura, in hamis, dentibus, uncis, variis angulis, conis, acuminibus, ſpiculis. &c. Alcali & acidum in hoc negotio multum faciunt, at ſpecificè non omne expedire valent, quod Celebrium hodie *Chymicorum Experimenta* docent. Quæcunque autem talia ſeditionem moventia ſint, heterogeneitatem illam & ſpecialem determinari à propriâ texturâ ſeminali, fermento ſeu principio debitâ dicantur, neceſſe eſt. Illud autem in quo conſiſtat, *Alii* ſubſtantiam totam, *Alii* formam ſpecialem, *Alii* ſingularem ac modificatam materiæ texturam, *Alii* ideas certas impreſſas adducent, ſingula *à poſteriori* concludendo, *à priori* determinabitur nihil. Jam in *Macrocosmo* quotidiè obſervare licet tantas pugnas, ſeditiones, ebullitiones, cum per iſtas particulæ ſegregantur à ſe invicem, aër ſui juris factus vim ſuam expanſivam exerit, in iſto verò niſu ſufflaminatur, & ita bullæ ac flatus vi ſibi viam parantes excitantur. *Experimenta* qui deſiderat officinas non ſolùm *Chymicas*, ſed & varias *mechanicas* ingrediatur. Perpendatur *aër artificialis*, ut vocant, qui per varia Curioſorum tentamina ſuo quoque elatere deprehenſus, quippe & gelu intenſiſſimo condenſatus nonnihil, nec tamen in priſtinam liquoris formam redactus fuit, circa quem plura Experimenta inſtituerunt *Boyle Experim. Phyſ. Mech. 22. & Mayovv Tract. 1. c. 9.* Feci *ego* tale *Experimentum* cum aceto & creta, ſimileque ſe præbuit phænomenon, imò & *Mayovv* ope antliæ ſuctoriæ *c. 15.* ex ſimplici aqua fervente talem deducit; ſive in corporibus latitans eductus modo fuerit, ſive quod Alii volunt, ipſe humor in aërem converſus, quem ætherem impurum & vaporibus atque halitibus inquinatum cenſet *Thom. Cornel. Conſent. Phyſ. Ep. d. cognatione aëris & aq. p. 415.* Sic & in *Microcoſmo hypochondriaco* illæ tam diverſæ, ut dixi, particulæ ſive *Rerum Non-naturalium*, ſive contentorum fluidorum, ſive viſcerum, glandularum, generationi humorum

morum naturalium ac depurationi inſervientium, ſive aliarum partium vitio genitæ, cumulatæ, obviam invicem factæ, puræ præſertim & impermiſtæ, ab intertextu aliarum non irretitæ, potiſſimum ſecretæ, ut loquitur *Hippocrates*, juvante jugi ſanguinis motu & calore non ſolùm pugnam illam promovente, ſed & aërem magis expandente, flatus excitant impetuoſos, ludificantia eorum tripudia, & verminantes eorum cruces, ut loquitur *Arnobius*, cum orgasmo & efferveſcentiâ, dum inteſtinum illud particularum bellum non ſolùm ipſas ita agitari, ſed & totius Maſſæ ſanguineæ motum progreſſivum intendi, maximè depravari facit, ut ita tam partes ſanguinis inter ſe, quam ipſe localiter impetuoſè moveatur. Orgaſmus talis cum urget flatulentus, prædominari, ſi ad generales refero claſſes, ſuam magis indolem, texturam ac energiam exercere videntur *vel* Sulphurea, tenuia, ſeu ſalino-ſulphurea exaltata, *vel* Acida, viſcida, cruda, *vel* Salino-terreſtria, Tartarea. *Patet ergò non rarò inflari corpus humanum, ac ſi quis aërem ſeſe expandentem inflatione immitteret.* Non abs ratione unum & alterum mihi hîc oggeri poſſet *Dubium*. 1. Orgasmus Hypochondriacus, efferveſcentia deſcripta, datur, ſed omnis eſt febrilis. *Verùm Reſp.* Aliquando tali orgasmo febrem ſe jungere, aut vice verſâ huic iſtum, non nego, at confundenda non ſunt, efferveſcentiæ enim in corpore dantur non paucæ, quæ febriles non ſunt, ut præter hanc meam, non pauci arthritidis, cardialgiæ, choleræ, hæmorrhagiæ, maniæ, epilepſiæ, ſcorbuti, cachexiæ &c. caſus docent. 2. Orgasmus in hypochondriacis, qui febrilis non eſt, ab ataxiâ feroci ſpirituum ſpasmodicas tenſiones, criſpaturas, diſtorſiones, motiones varias excitante, ab irritatione partium continentium oritur, non à flatibus; multi enim *Moderni* hypochondriacum morbum à nervorum deducunt convulſione, hinc *Quidam* ipſum Epilepſiam vocavit Ventriculi. *Reſp.* Talem ſpasmodicum tumultum ab orgasmo dicto itidem non nego in multis caſibus, at alius eſt iſte ab eo, quem hîc intendo; Flatus enim diſtendere negari non poteſt, at quis ſemper iſtam diſtenſionem ſpaſmodicam ab irritatione inductam eſſe probabit. 3. Tanta, qualis adducitur ſalium diverſitas non eſt, quin ad duos iſtos generales ſalium conceptus acidum & alcali reduci valeant, ut ſub ipſorum complectantur ambitu, ſuam exerentes potentiam eo, quo duo hæc genera (præſertim ſoluta) ſibi invicem

vicem obvia agunt & reagunt modo, ipſa ſe temperant, deſtruunt & tandem in Sal tertium concordiâ quâdam abeunt, ut ita omnis eorum actio radicaliter à generali iſtâ triplici dependeat textura. *Reſp.* De ſalium foſſilium generibus, quorum figuras eleganti diligentia deſcribit *Cel. Liſter d. fontibus medic. Angliæ cap. 1.* hîc non dicam; Non ſolùm *Celeberrimi* hodiè Quidam *Chymici* inſufficientia dicunt hæc principia, hanc denominationem ſalium ambitum non exhaurire; verum & *Patroni* horum, qui omnia hîc complecti volunt, infinitam tamen ſpecialium ſalium diverſitatem concedunt. Conſulantur ſaltem præter alios *Tachenius* & *Zvvelferus*, in ſpecialibus quidem valdè diſcordes, in diverſitate deducenda tamen concordes. Ab acido vitriolico epilepſiam, à nitroſo chronicas febres, ab aluminoſo dephlegmato hypochondriacum morbum, à putrefactivo ſcorbutum deducunt *Chymici*, imò in uno eodemq; hoc morbo modò ad Tartari naturam propius accedere, modò adſtringens referre vitriolum, modò alumen ſimulare, modò aquam ſtygiam imitari ſalia dicunt; alcalicum in corpore aliud ſubtilius, aliud acrius, aliud amarum, adſtringens aliud, aliud inſipidũ, aliud dulce, aliud alio modo exorbitans accuſant. *Tachenius*, *Etmüllerus*, & *Alii* ſpecialibus ſpecialium morborum acidis ſpecialia & appropriata jubent opponere alcalica. In generico ergò iſto conceptu conveniunt, at in variis caſuum differentiis multam probè Medico penſitandam fovent differentiam. 4. Sulphura non ſolùm à ſalibus diſtinguis, ſed & diverſa eorum præſupponis genera, cùm tamen hodiè *Exercitatiſſimi Pyrophili* ſulphuris omnem texturam ac energiam à ſalibus deducant, & nil niſi ſal & acidum eſſe dicant. *Reſp.* Novi non convenire Chymicis uſu longo Clariſſimis circa hæc, dum modò extendunt Quidam, modò arctiùs contrahunt Alii iſta, quæ denominationem largiri ſuis rebus debent principia, pro hypotheſium varietate, hinc tàm diverſæ ſæpè φαινομένων rationes, ceu & Philoſophis, qui, ut Celeberr. *Frommannus. d. Faſcin. l. 3. p. 5. cap. 4.* ſed aliâ occaſione loquitur, in liberâ Republicâ degunt omnes, hoc commune eſt; hinc aliquando contingit, ut Quidam exprobrent Philoſophis, quod mortuus, ſed fictus, *Carteſius in Dialog. Mortuor. tom. 2.* dicit: *La philoſophie (je croy qu'un mort peut dire tout ce qu'il veut) reſſemble à un certain jeu, que font les enfans, où l'un d'entr' eux qui a les yeux bandez, court aprés les autres. S'il*

 en attrape

en attrape quelqu'un, il eſt obligé de le nommer, autrement il faut qu'il lâche ſa priſe, & recommence à courir. Il n'eſt pas que nous autres philoſophes, quoy que nous ayons les yeux bien bandez, nous n'attrapions quelquefois la verité, mais quoy? Nous ne luy pouvons pas ſoûtenir que c'eſt elle, que nous avons attrapée, & de ce moment là, elle nous échape. Novi, *inquam*, varias iſtas *Modernorum Chymicorum* hypotheſes ac denominationes; At eò me trahi non concedo, ut ego Tyro iſtam decidere præſumam controverſiam; ſed quia ſulphureæ concretorum particulæ præſertim ſui juris factæ aliæ longè ſunt à ſalinis, ut communiter deſcribuntur, quod e.g. in vino ipſarum inflammabilitas, oleoſitas in reſinoſitatem proclivis, docto dum tractatur artificio, prodit, diſtinctarum à ſalinis, cryſtallinis, tartareis ex eodem eliciendis, diſtinctè etiam perpendendas eſſe & diſtinctos edere effectus cenſeo. Ipſum acidum & ſulphur debitè juncta amicè utique conſpirant, ſed ſecreta invicem ſe obtundunt, ceu in ſanguine, ſero, & aliis humoribus diverſiſſimæ ſed debitè harmonicæ continentur particulæ, quæ, rupto fœdere, ſecretæ mirè invicem agunt ac lædunt. Ipſa verò inter ſe differre minima in noſtro corpore ſulphurea innoteſcit, ſi reſolutas & coagulatas, mobiles & immobiles ſulphurum in corpore ſpecies à *Chymicis* exponi ſolitas, ſi quæ ſulphuri modò dulci, modò amaro, modò ſuaviter odoro, modò fœtido, modò tenui, modò craſſo, modò volatili, modò fixo, modò maturo, modò immaturo &c. cum aliis juncto in morborum productione *Quidam* attribuunt, quis conſideret; imò *Scheunemannus d. Morb. Sulphureo Cagaſtrico cap. 1. ſ. 5. p. 30.* dicit: *Quot partes in corpore humano contentæ, tot ſulphura, naturâ, proprietate ac virtute diverſa.* Jam porrò progredior:

II.

Orgaſmus flatulentus dum ad Cor pertingit, Tendendo illud Lipothymiam inducit.

O*Rgaſmus* talis *Flatulentus* exurgere ſolet plerunque in *Ventriculo* & *Inteſtinis*, ubi morbi hactenus à me indigitati fomes ac mineralatitat; Concurrunt hîc ingeſta, ſputi, ſalivæ portio, gaſtricus, inteſtinalis, bilioſus, pancreaticus, alii etiam per ordinarias vias cum ſanguine advecti liquores, facile autem minima horum

diſſi-

diſſimilia heterogenea, in ſtatu nimirum p. n. extra ſuos limites debitos hoſtiliter congredi, efferueſcere ac flatus gignere, pronum cuivis judicare eſt. Non ſolùm autem hîc, ſed & in *Maſſâ ſanguinea*, ſed & in *Partibus* ipſis tale produci Gas ſylveſtre ſolet, modo enim in illa ipſæ non debitè ſubactæ particulæ prædominantes turbas facile excitant ac bullas, modò ipſa à peregrino in ſpumam agitur fermento. Flatulentorum halituum impetus quî ſanguinem impetuoſius commoveat teſtatur *Sachſ. Ocean. Macro Microc.* §. *91.* vid. *Hornii Anemia Sanguinis*: In his diſparia modò propria partium ad aſſumenda utilia & ableganda inutilia minus debitè diſpoſitarum culpa, modo affluentis nutritii ſucci vitio genita & cumulata agitantur, ac orgaſtici turbinis mineram ſuppeditant. Talisque partis quæcunque ſit, flatuum mineram continentis conditio, ex *æolipilæ* colligitur ratione, quæ expanſos caloris ope vapores venti inſtar non ſine impetu emittit. Ubi ubi autem primus hujus ſeditionis locus ſit, via patet ipſi ad *Cor*. Ex inteſtinorum periſtalticè motorum cavitate juvantibus poris intro foras ſpectantibus ordinaria per *lactea vaſa* via patet. Ipſa hæc ceu chylo excipiendo deſtinata eſſe ſtructura ſingularis, ligatura & alia probant, ita quin ebullientem ac flatulentum talem vel alium liquorem, præſertim à quacunque cauſa inteſtinorum ordinaria via occluſa, anguſtata, transvehere poſſint, quis dubitabit? *Johrenius d. Affect. hypoch. c. 5.* halitus acidiores per venas lacteas in venam cavam & cum ſanguine in dextrum Cordis ventriculum, indeque arteriam pulmonalem & pulmones deducit. Per adaptatam fiſtulam fortiter flatum injecit in inteſtinum ligatum & lactea vaſa intumeſcere obſervavit *Barbette*. *Ipſe*, ut mihi de hoc certi quid conſtaret, non ſemel ſed ſæpius reiteratâ vice inſtitutis *Experimentis* deprehendi ab immiſſo per inſufflationem aêre in varias tenuium inteſtinorum portiones lactea manifeſtè intumuiſſe. Viam etiam Chylo per *meſeraicas venas* ſternit & monſtrare conatur *van Horne in Prodromo p. 16 & 17.* quem ſequuntur *Quidam*. Verum ipſe *Swammerdamm* Patronus hujus ſententiæ in Mirac. Nat. p. 29. difficultates adhuc circa hoc negotium videt, & *Th. Janſonius ab Ameloveen Invent. Nov-antiq. p. 200.* ulteriore probatione egere, iisque quæ in volucribus & piſcibus ſe monſtrant, experimentis in homine & quadrupedibus ſtabiliri non poſſe. Cel. *Peyerus Meth. Hiſtor. Anatomi-*

co-Med. cap. 6. dicit ; hinc licet iſtam Chylo viam non aſſignem, tamen iſtud Celeb. *Dn. Joh. Mauritii Hofmanni Experimentum*, quod in *diſſert. ad J. v. Horne Microc. p. 105.* exponit, dum infuſa olea ætherea facilem tranſitum in easdem conſecuta fuerunt, perſuadet etiam agitato bullienti liquori præſertim in tali ſtatu p. n. illuc viam patere, quam & laudatus *ten Rhine l. c.* aſſignat. Et, poſito, aëri ſoli tranſitum denegari, cum liquore tamen tranſire poterit, veluti & per poros ligni ac cutis aëris minimæ particulæ cum fumis & ſudoribus tranſpirant. Ex parte privata, ex ſanguinea maſſa ad dictum illud corporis Centrum decantatus ac monſtratus iter pandit *Circulus*. Huic enim, poſtquam eum rationibus ac experimentis muniverant, Autoritatibus etiam roborârant primi *Inventores* ac *Excultores*, autopsiæ magis expoſuerunt. Quidam ope injectionum in vaſa ſanguiveha, in quibus laudati jam *Authores* excellunt. Velut enim liquor injectus in partis cujusdam Arteriam per venam redire obſervatur, ita quoque in *Experimento meo Pnevmatico* non arteriæ ſolùm bullulas aëris exhibent copioſas minimique venularum ramuli, ſed & interiora quævis hinc valdè rubent & exiguos conſpectui ſiſtunt ductulos, indicio aërem poroſitates ſpongioſas carnium, & viſcerum capillares intraſſe venulas, non negantibus tranſitum innumeris tenuibus vaſculis, è quibus Parenchymata conſtare cenſet *Cel. Edmund. King. Act. Angl. ann. 66. m. Oct.* Laudat. *D. D. Wepferus* in communicatis Experimentis ſupra memoratis aperto cadavere deprehendit flatum per jugularem ſiniſtram inſpiratum omnes arterias & venas quaquaverſus pervaſiſſe, idque intra pauciſſima momenta. *Cel. Borrichius* inflatâ arteriâ Cœliaca portæ & cavæ ramos, lymphatica ex hepate, reliqua ad receptaculum Chyli tendentia & ipſum ductum Thoracicum manifeſtè flatu diſtendi obſervavit, ut *Cel. Bartholino* refert *Ep. C. 4. Ep. 17. Magnificus h. t. Academiæ Heydelbergenſis Dn. ProRector, Famigeratiſſimus D. Francus in Diſp. de Nakir Arabum* inter cauſas adducit particulas heterogeneas cum chylo ſanguini immixtas, quæ in eo vitioſè fermenteſcentes ejusmodi vapores producunt, qui per arterias ad quasvis partes deferuntur. *Cor* autem, quo hactenus aërem ſe expandentem deduxi, viſcus illud medii ventris inverſam pyramidem referens, robuſtum, firmum, at uniforme, pericardio involutum in utroque latere appoſitas habet venarum ex-

panſio-

panſiones, auriculas dictas, duabus eſt conſpicuum cavitatibus, quas ventriculos vocant, quorum unus altero amplior atque robuſtior eſt, & fibris præditum eſt eximiis, curvis, ſpiralibus, inſtar glomi perplexis, quæ miris implicantur modis, varieque inflectuntur, experimentis per elixationem inſtitutis potiſſimum id monſtrantibus, quas *nè la piccolezza indeboliſce, nè l' anguſtia impediſce, nè la moltitudine confonde*, liceat hîc dicere, quod ſcribit de mirandâ minimorum animalculorum ſtructurâ *Dan. Bartholi del ghiacc. e della coagulat. p. 2.* Pars hæc corporis princeps ſummam ſummi Artificis deprædicat ſapientiam, ſimul autem, quod & reliquis partibus contingit, controverſiis *Authorum* agitatur variè, qui in ejusdem non modò ſtructuram ac diſpoſitionem, ſed & uſum atque functionem inquirere allaborârunt curioſius, dum ſubſtantia, motûs cauſa atque modus, ad mechanicas revocatus ac examinatus leges, ſanguinis purpura ad Chymicorum deſcripta placitum, ſpiritus ac vigoris productio dubia multum turbantia gignunt. Phyſiologicam ipſorum ventilationem meus ſupra præfixus non concedit ſcopus, ſufficiat nunc, Cor iſtis Auriculis, ventriculis & fibris præditum recipere ſanguinem, lympham & chylum, commiſcere varias eorundem particulas ut immutatæ debitè ſibi invicem jungi queant & uniri, ſpiritus ac ſanguinem pro vita, nutritione ac vigore cudere, motu ſuo ad partes ſingulas diſtribuere ac diſpenſare; *Hîc* enim *fontes ſunt*, ut *Hippocrates* loquitur, *humanæ Naturæ, & hîc flumina ſunt, quibus totum corpus irrigatur, atque hi etiam vitam homini conferunt.* Tam nobile autem viſcus â morborum tamen inſultu immune non eſt, morte licet non mox ſubſequente, aliter quàm *Ariſtoteles* & *Plinius* putârunt. Polypos cordis non rarò Chronicorum Cauſas morborum *Cel. Malpighius* & *Alii* accuſant; Nec pſeudopolypi *Kerckringii* citam ſemper afferunt mortem. Calculos, vermes, grumos ſanguinis, ulcera, abſceſſus, caruncculas, excreſcentias & alia vid. collect. *in Schol. Eph. Germ. A. 1. D. 1. obſ. 31.* & plurima *Cel. Bonneti Sepulcret. l. 2. ſ. 8. 9. & 10.* Ipſe *ego*, ut è tenui meo penu quid addam, quondam non ſine ſtupore vidi non ſolùm Cor *tuberculis* materiam vitello ovi non abſimilem continentibus obſeſſum, & copioſum pericardii humorem gelatinæ inſtar concretum, ſed & *ſitum, qualem mucidus aliàs panis contrahere ſolet*, prope Cor pulſans adhuc juxta Arteriæ ramum aſcenden-

tem in anſere diu morbido cultri anatomici ope à me examinato. Inter Cordis autem Affectus p. n. etiam locum do *Lipothymiæ*, cujus unum & alterum *Caſum*, cùm varios, quos *Parens meus* per propriam praxim collegit ad excolendum ſtudium meum Medicum aliquandiu jam Ipſo manuducente evolverem, notavi, dum nimirum unus & alter Æger, qui in juventute vitam per varias terras egerat liberam, ad iram cum mœſtitia indignabunda, quam Galli chagrin vocant, proniſſimus eſt, officio fungitur vitam requirente ſedentariam, à cibis coctu durioribus, flatulentis facile læditur, pluribus jam modò remittentibus modò increſcentibus fatigatus fuerat moleſtiis, cardialgia, ructibus, diſtenſionibus hypochondriorum, appetitu bulimode, torminibus, laſſitudine, dyſpnæa, cephalalgia, capitis quaſi inanitate, turbatione, flatibus modo incarceratis, modo liberis, copioſis, qui habitu corporis erât macilento, vultu luteopalleſcente, venis diſtentis, dum, inquam, talis Hypochondriacus non ſemel, abſque omni tamen typo modò hoc modò alio tempore, præſertim à copioſioribus aut dyſpeptis variis cibis, à vino largius hauſto, ab iſto ipſi familiari Animi pathemate intenſiori, ſubitò poſt prægreſſam cordis inſignem palpitationem & compreſſionem, totius turbationem corporis ſenſim ſenſimque increſcentes, corripiebatur paraxyſmo lipothymico, in quo pedes ac brachia collabebantur, vultus pallebat, corpus abſque horrore vel rigore frigebat, præcordia ac hypochondria tendebantur, pulſus vix imò nullus ſentiebatur, mœror & anxietas aderant, ſumma cum virium dejectione, ut mortem jamjam ſingulis momentis ſibi imminere cenſeret, pauciſſimis talia voce debili eloqui valens verbis, frigidumque tandem ſudabat, à quibus moleſtiis æger medicamentis aſſumptis per Dei gratiam, exceptâ laſſitudine liberabatur, poſtquam elapſo per talem preſſum ſtatum dimidiæ horæ ſpatio flatus copioſi per utrumque inferius potiſſimum guttur transmitti, vires cum calore ſenſim ſenſimque redire, ipſaque anxietas ac pectoris compreſſio ceſſare cœperant. Paroxyſmi talis Lipothymici *Cauſam* Cordis fibras nimium tenſas, ventriculos ac auriculas ad debitam contractionem ineptas nimium diſtentas accuſo. *Diſtendit* autem utrumque ibi fluidum, & humoroſum & ſpirituoſum, aër enim expanſus ſ. flatus in ventriculos Cordis delatus & ipſo ſuo elatere & impetu ab alio pellente

com-

communicato, liquores rarefacti, agitati turgentes iſtos dilatant, ac ita fibras tendunt. Etiamſi enim in ſtatu naturali dilatari illud ſoleat ac debeat, ut illabentem recipiat ſanguinem, huncque in finem cavitates obtinuerit ſat magnas huic deſtinatas negotio, receptacula fluidorum per vaſa vectorum communia, non tamen eò tendunt dicta, ut inibi detineantur, quin potius ut ſingula harmonicè conſociata charactere vitali ibi tincta, ſpirituoſo vigore induta mox conſtrictorio iterum propellantur motu, fibris, quarum glomos *Recentiores* egregiè explicant, huic negotio deſtinatis, ſpiritus ac vigorem partibus, quas per ordinarias petunt vias, afferant. Cum autem hîc dilatatio benigna naturalis non ſit, ſed peregrina, orgaſtica, tenſiva, cùm propter illarum fibrarum tenſionem debita talis conſtrictio, ad partes ſufficiens propulſio fieri non poſſit, imò etiam ſpiritus vitalis generatio, excitatio, harmonica variorum advectorum unitio, ipſa characteris vitalis impreſſio aliquantum impediatur, ipſæ partes quæ à corde Microcoſmi Sole Lumen, ſanguine ex corde diſpenſando vividum expectant vigorem, lumine deſtituuntur debito, graviter affliguntur, ipſa totius corporis machina, ad quam aëris ac humorum debitus maximè requiritur motus, valde turbatur, ipſis ſpiritibus, qui etiam in maxima efferveſcentia vigorem à volatilitate illa p. n. ob dyſcraſian non accipiunt, ad officium ineptis, inde & extrema frigent, quia caloris fons debitè non bullit (quid nî in quibusdam caſibus & hûc advocare liceat ſanguinis volatile ſal cum extraneo congrediens, ſub quali congreſſu, cum in *philoſophicis adhuc litarem Caſtris*, frigus excitare *phœnomenis per inſtituta experimenta publicæ ventilationi* expoſui) uno verbo, *Lipothymia*, *ſyncope* oritur; Jungi ſolitorum *Symptomatum* cauſas ex dictis & dicendis quivis facilè eruet. Iſta autem *tendens cauſa* eſt, ut modo innui, liquor orgaſticè irruens, aër in flatibus copioſis ſeſe expandens, quorum in tali morbo frequentiam & exſurgendi modum jam delineavi. Hinc *compreſſio*, *palpitatio cordis*, ob eandem cauſam familiaria talibus mala, prægredi tales ſolent paroxyſmos, à quibus inſultibus cor magis ac magis impetitur, ægris jam dum ſpirituum debita craſi non gaudentibus. Ac in caſibus his ſanguis flatibus vehementer agitatus contrarium producit effectum, nimirum nimiùs motus imminutum, ſtaſinque ejusdem, quia tenſum Cor contrahere ſe atque iſtum pro vigoratio-

ratione partium, talem qualem adhuc orgaſticus largiri poteſt ſanguis, tranſmittere non valet; nec enim inteſtinus, ceu vocare amant, id eſt, partium ſanguinis inter ſe & proprius circa axin motus ad vitalem ſufficit, licet neceſſariò requiratur, ſed circularis ille ac localis accedat neceſſe eſt, ne tota ſanguinis turbetur diſpoſitio ac energia. Fibræ ergò iſti dicto cordis officio deſtinatæ in ſua impediuntur actione, ceu & carneæ in mediâ veſicæ tunica fibræ ob urinæ copiam nimiam diſtendentē iſchuriæ fiunt Cauſa. Et contingit *hîc*, quod in cauſarum morbificarū lædendi modis aliàs etiam accidere ſolet, ut nimirum ipſæ lædere dicantur nimio motu, dum per partes fit, diſtendendo & ſuis diſparibus ſolvendo, ſed tranſitorium eſt; verum ubi ſ. ſpiritui ſ. humori libera denegatur via, vehementiora, diuturniora oboriuntur producta; ſic in catarrhis latex ſ. lympha maximè cum per partem tranſitus ipſi intercluditur, lædit; ſic & flatus in genere ubi exitum concedunt portæ patulæ parum afficiunt, ſed ubi vel ſolida, vel fibræ, tam in membranis quam muſculis ſpasmodicè aut aliâ cauſâ tenſæ, aliquando ob laxitatem aut aliam degenerationem in propellendo ſegnes ipſam occludunt, vehementius lædunt, ubi ipſe expanſus aër viſcido nimis tenaci, ceu in bullis ex ſapone in aqua ſoluto & aliis viſcidis apparet, includitur, ubi ipſi flatus crudi, id eſt, prout humoribus aliàs hoc applicant vocabulum, ad ſecernendum & excernendum propriâ culpâ inepti ſunt, ubi tenſione, quam fibris inducunt, ſibi ipſi viam præcludunt, circulo quoad cauſam & effectum in morborum productione familiari. Et in his propoſitis caſibus lipothymicis *poſtremam*, non excluſis *duabus præcedentibus*, ego adducendam cenſeo *detentionis Cauſam.* Et hinc dum malum in illis *ſolvi, remittere* cœperat, per utrumque potiſſimum inferius guttur flatus egrediebantur, quia à medicamentis iſta efferveſcentia diſtendens hîc & ibi remittebat, fibris naturale robur redibat, cruditas flatuum ceſſabat, potiſſimum, quia aperta illa ordinaria porta impetus à Corde avertebatur, & ipſis flatibus per ſolitas vias ex ipſo Corde, ſanguine & iſtis, ubi exurgebant, partibus huc derivatis, quod dicere in *Arte Noſtra* heterodoxum non eſt, nam præter alia plura, varias ſæpe vias monſtrantia, obſervata à *Parente* tumoris pedum in quodam ulcere renum laborante cachectico ſubitanea per vomitum ſponte obortum, & doloris ac tumoris

omnium

omnium artuum podagrici per flatus ac fæces cum cardialgia & torminibus per inferiora eductas celer ceſſatio; ſicut & per gulam flatus, qui ſanguinem prius infeſtarant, exire dicit *Auth. Novus Oeconom. Animal.* Quoties in ſumma Cephalalgiæ ferocia, anxietate, dejectione, paucorum excluſio flatuum præſentaneum affert levamen. *Remanſit laſſitudo*, quia non ſolum ſpiritus ob Cauſas dictas in tubulis fibrarum ſpongioſis intra muſculos deficiebant, ſed & ipſi muſculi variis adhuc excrementis infarcti in inflatione impediti fuerunt, ceu *Quibusdam explicare* placet adducentibus exemplum *horologii rotarum*, quæ ob rubiginem contractam non ſine difficultate circumvolvuntur. Ceu autem illa inflans effervescentia, de quâ hactenus, per vias monſtratas à me *ad Cor deducta* eſt, ita quin & caſus, licet perrarò, dentur, ubi *primò* iſta inde contingit, nullus dubito. *Objici* hîc poſſet: 1. Inverſus eſt, quem Doctiſſ. *Williſius* ponit, ordo, ſtatuens, fibris plurimum diſtentis ampliari cavitatem inteſtinorum, ubi incluſi humoris portio in flatus ad occupandum ſpatium reſolvatur. Hîc autem à flatibus jam præſentibus diſtendi fibras dicitur. *Reſp.* In meis caſibus præceſſiſſe inflationem, ſymptomata tam familiaria, quàm paroxyſmum modò prægreſſa docent; in quibusdam aliis caſibus *Williſii* obſervari ordinem non nego. 2. Flatus ſæpius non ſolùm illa pulſione, inflatione, impetu agunt, ſed & ſuæ mineræ conditione, quæ corporis humani adverſatur ſtructuræ, iſtius enim morbidas redolent ſordes, hinc ceu in hypochondriacis ac ſcorbuticis Acidum frequenter (quod & *Experimenta* inſtituta quotidie monſtrare valent) coagulando Syncopen, præſertim Cardiacam, pulſus intermiſſiones &c. inducit, ita contrarium diſſolvendo etiam Syncopes cauſa fieri ſolet; Imò ſæpius ipſa acrimonia, quæ mineræ ineſt flatulentæ, irritat, in ſpasmodicas agit criſpaturas, contractiones, tenſiones. *Reſp.* Singula hæc docent Ratio & Experientia, ſed huc non ſpectant, quod expoſita evincunt; hinc aliam contingere ſolitam dabilem poſui hypotheſin. Et quod hîc non acrimonia primas obtinuerit in cauſando vices, illud quod à *Practicis Quibusdam accuratioribus* ponitur ſignum, docet, monentibus ſi dolorum non fiat ſolutio, licet flatus per ſuperiora & inferiora ſecedant, non flatus ſolum, ſed acres potiſſimum in cauſarum ſerie latitare humores. 3. Ipſe ponis, inflationem induxiſſe mortem; ſyncope autem ſeu lipothymia, licet morti ſatis propinqua, mors tamen nondum eſt. *Reſp.* Concedo

hoc, ſed ceu ipſa Experimenta modò mortem, modò collapſum ſaltem partium & virium pro intenſione vel remiſſione; diuturnitate vel brevitate inflationis monſtrarunt, ita & in his Caſibus nunquam omnem ſanguinem aut omnes ſpiritus partibus denegavi, ſed ſaltem ſufficientes. 4. Spiritus animales per nervos debitè non vecti illam diſtributionem ſanguinis, ut *Williſius d. Cerebr. & Nerv. cap. 24.* docet, impediunt. *Reſp.* Et hoc in Quibusdam caſibus contingere concedo, at ex dictis patet noſtro non quadrare. 5. Illa diſtendens Cauſa dubio procul non ſolum invaſit Cor, ſed & egit in pulmones, in alias plures partes; de hoc autem lædendi modo altum hîc ſilentium. *Reſp.* Utique iſta phænomena occaſionem ſuppeditant ſingulares circa hæc formandi reflexiones, quas etiam propoſuiſſem; ſed mei, quos ſub initium determinavi limites, ulterius ad talia progredi non concedunt. Et ne proprio ſolùm ratiocinio niti videar, ecce ſequentia: *Exc. Wepferus in humaniſſimis ad me literis* d. 18. Octobr. 1685. hæc ſcribit: *Caniculum* (de quo ipſi primum meum in hoc negotio experimentum tranſcripſeram) *mortuum exiſtimo poſt inflationem fortiorem non ab immutatione ſanguinis, ſed ob nimiam diſtenſionem ventriculorum & auricularum cordis, ob quam fibræ ejus vim contrahendi ſe amiſerunt, non ſecus ac veſica ab urinæ nimis copioſa detentione tonum ſuum amiſit: nam in omnibus experimentis corda ſummè diſtenta inveni: Si ſanguini exitus concedatur, ſtatim aliquot motum recuperâſſe obſervavi, ſed non integrum & ad vitam ſufficientem. Repetitis inflationibus ſed brevioribus forte alia ſymptomata obſervare licebit.* Exc. *Dn. D. Mezgerus, Decanus p.t. Facultatis Medicæ, de flux. & reflux. ſanguin. Exercitat. 3. §. 4.* ſcribit: *Sanguinem copioſis fervidis tenuibus vaporibus cordis ventriculos plus æquo diſtendere naturalemq; in iis contractionem impedire, palpitationis Cordis hoc modo Authorem.* Intenſionem talis Cauſæ Lipothymiæ cur dictis modis non applicare liceret, cum & palpitatio paroxyſmum quemvis præceſſerit, ſenſim increſcens. Idem Laudatus meus *Dn. Præceptor* atque *Suſceptor* talem quoque in *Praxi* obſervavit *Tenſionem* in Puero ann. 12. calidioris & ſiccioris conſtitutionis, qui correptus gravi cordis *palpitatione*, cum *motibus* artuum *convulſivis* miſerrimis, *ſenſibus* & *ratione* conſtantibus, fruſtra internis & externis variis ab *Alio* tractatus per integrum menſem, tandem ſuaſu *Ejus* Venæ Sectione in momento curatus fuit, utut aperta Vena, ob conſternationem forte, ſanguinem non fuderit, remittente

mox

mox dilatatione cordis, quæ ſyſtole prius major palpitationem excitarat, & convulſionibus ab acri vaporoſo ſanguine, qui prius à medicamentis motus nec promotus tamen fuerat. *Ex Hippocratis Epiſt. libr. de flat. l. 7. Epidem.* ſequentia collegit breviter *ten Rhine l. c. p. 47. Flatus ubi ipſum Cor appellunt, præter alia, Syncopen inferunt, cum Spiritus magnus & denſus cor corripuerit, ut magnus Artaxerxes Pæto ſuo ſcribit de anxietate, cumq; ex eo defecerit calor, ſanguinisque venarum* (φλέβας indifferenter pro venis & arteriis uſurpant Veteres) *ſuppreſſiones exortæ fuerint, ex quibus & ipſa mors quandoque conſequitur. Subtil. Anton. de Leeuvvenhœck Anat. Nat. Inviſib. Secret. p. 78. Cor nimiâ ſanguinis copiâ ultra ſolitum repletum diuturniori extenſione ita diſponi dicit, ut ſanguine licet ad circulum apto, contrahi tamen nequeat.* Hoc quid ni de ſanguine impetuoſè agitato, flatulento, majus ſpatium requirente, niſibus atque conatibus expellendi reſiſtente dicere liceat? *Oſvv. Grembs* Archeum cordis ad obtundendam ſalium corroſivorum ex vitiatâ ejus digeſtione ortorum vim cruorem copioſiorem allicere, hinc grandius reddi Cor & cruore infarciri vult. Palpitationi Cordis obnoxios poſt mortem in cadaveribus apertis exhibuiſſe Cor amplum, ad dilatationem majorem ineptum, *Boſcus d. Facult. Anat. Ballonius & Cæſalpinus in Catoptr. Art. Medicæ* teſtatur. *Remon, Præſes Rhotomagenſis* ſæpiſſimè palpitatione Cordis corripi ſolebat, cum pulſu vel nullo vel parvo & ſine ordine, paroxyſmo ſoluto edito crepitu, ructu, clyſtere, &c. referente *Hollerio de morb. intern. l. 1. cap. 29. Sch.* In ipſo corde nebuloſum flatuoſumque detineri Spiritum poſſe *Maſſarias pract. Med. l. 2. c. 8. & Fienus de flatibus c. 10.* teſtantur. A ſanguine copioſo vaporoſo redundante, replente, ſuffocante, repentinas mortes Anno 1651. ferè epidemias deducit *Panarolus; Bellinus de Pulſibus* ex contractione Cordis impedita cauſam inter alias quoque deducit pulſus intermittentis, ſi ſanguis intra Cordis ſinus fermenteſcens bullam excitet velo comprehenſam viſcido, quæ amplior ſit amplitudine arteriæ, ac majoris reſiſtentiæ ad crepandum per conſtrictionem externam, quam vis contractionis Cordis. *Infuſores Celebres* deprehenderunt, injectis alcalibus volatilibus urinoſis in venam ſanguinem vehentem refluum animal expiraſſe, penitus impeditâ circulatione ob rarefactam nimis ejus ſubſtantiam, Corde reperto nimis repleto, & ob iſtud fluidum nimium tumido. Præprimis *Cel. Anton. de Heide* poſtquam *obſ. 90.* phænomena recen-

 ſuit

fuit ſubſequentia ſpiritus vini cum & ſine gumm. gutt. Sal. Tartar. Liquor. Styptici, aquæ pluvialis & aëris per inflationem viventium canum venis imiſſionem ſubjungit: *Canes confectos eſſe injectis liquoribus ſanguinem coagulantibus, quo circulationi invadit impar, facile eſt concipere. Sed difficultatis plus habere videtur, qua ratione canes tam ſubito interfecti ſint rebus ſanguinem fluidum ſervantibus. Perpenſo autem quod ſanguis fluidus multum rarefactus cordis ventriculos adeò diſtenderit, ut fibræ Carneæ ſeſe contrahere haud potuerint, patebit ſanguinis Circulationem eo modo inhibitã ſubitaneæ mortis cauſam extitiſſe.* Ex his firmas pro me conſequentias formare ſuſtineo. Ipſe *ego* in iſtis canibus, qui, ut in *Experiment.* innui, à fortiori inſufflatione vitam perdiderunt, poſt accuratam Cultro anatomico factam ſcrutationem inveni Cor cum dextra auricula valdè expanſum, è cujus ventriculis detruncato cono prorupit primò purus putus aër, deinceps ſpumoſus ſanguis, tandem cruor fluidus; non ſemel inter talia tentamina celeriter ſtrepentem ſanguinem inflatum borborygmorum inſtar intra pectus reſonare audivi. Quæ *Borellus de mot. animal. p.2. c.8. prop. 120.* de animalibus in aëre *machinæ Pneumaticæ Boylianæ* rariſſimo & *vacuo Torricelliano* incluſis, & *Boyle l. c.* dicunt, licet quædam ex dictis tollere videantur, tamen in conflictu hactenus à me expoſitis illa applicari poſſe ac conſona eſſe docebo. Patet ergò, *Corde per Orgaſmum flatulentum tenſo, oriri Lipothymiam:* Unde in tali caſu ſequentem formo cautelam practicam:

III.

Valdè Calida, multa Volatilia nocent.

Flatibus opponi ſolent *Carminantia*, communiter dicta, quæ calida, aromatica, oleoſa, nonnunquam acria, ſulphureo-ſalina ſunt, quæ naturam juvant, preſſam liberant, deficientes, ſopitos, torpidos ſpiritus reſtaurant, ſuſcitant, calorem fovent, ſtagnantem ſanguinem promovent, ſerum imminuunt, fibras ut ſuo melius fungantur officio, monent, conſolantur, roborant, pituitam incidunt, viſciditatem mucoſam reſolvunt, acidum domant, ponticum enervant, impediunt, quò minus concretum materiale in Gas ſpirituoſum ſeu flatus vertatur, Mercurium, ut Quidam loqui amant, ingroſſatum propellunt, flatus diſcutiunt. In Affectibus Cordis & in ſpecie animi deliquio plerunque commendari ſolent *Cardiaca*, (controverſiam de *Specificis* hîc tranſilio, receptum ſer-

vans

vans vocabulum) quæ, ſi particulæ, ex quibus conſtant, & illarum ἐνέργεια conſiderantur, calida ſunt, & poſſident minima aromatica, oleoſa, ſulphurea, ſalina, volatilia, tenuia, ſpirituoſa, quæ agunt in *Spiritus* corporis totius & potiſſimum Cordis, quantitate minori juſto, qualitate effœta, motu imminuto peccantes, emendando, *in vapores, halitus* craſſos diſcutiendo, in *ſanguinem*, grumoſum, ſtagnantem, vappidum, in ſpirituaſcentia fatiſcentem volatiliſando, movendo, rarefaciendo, in *ſerum* copiâ, viſciditate, craſſitie, lentore peccans abſumendo, incidendo, attenuando, in *Cor* ejus calorem preſſum, proſtratum liberando, erigendo, fovendo, fibras laxas firmando, ductus ac cavitates à viſcido quodam aut ſoliditati proximo anguſtatas dilatando. Et quidem *talia*, *Vel* aliis adhuc, ut vocari amant, materialibus, minus activis, terreſtribus, aquoſis implicantur, irretiuntur, junguntur particulis, *integra* nimirum, nondum ignis Artificioſi aut Vulcani Chymici vim experta; hinc tot Pulveres Compoſitos, Tragæas, Confectiones, Species, Tabulas, Morſulos, &c. deſcribunt *Antidotaria* & *Diſpenſatoria*: *Vel* artificioſa Pyrophilorum prudentia ab iſtis junctis *liberata* ſunt, *volatilia* vulgò dicta, quæ *Hoc noſtro Seculo* magno *Medicæ Artis* commodo frequentius in uſum ducta ſua volucri tenuitate valde penetrantia, multiplici ſe commendant experientia; hinc tot Aquas Compoſitas, Spiritus, olea, Eſſentias, Elixiria, Tincturas, Salia volatilia oleoſa &c. exponunt officinæ *Chymicæ*. Cùm *autem* orgaſmus talis, qualem deſcripſi ſupra, adeſt, quod patefaciunt non ſolùm cauſæ prægreſſæ, affectus aliàs ægro familiares, ſed & ſymptomata intenſiora juſto, ructus acres, vel nidoroſi, oleoſi, cardialgia intenſiſſima, dolores varii acuti, roſiones, ardores, compreſſiones, jactationes, ipſiusque tumultuoſi impetus perceptio; cùm talis, inquam, adeſt Orgaſmus, tanta agitatio, indeque modo dicta Syncope, laudata vulgò & modò deſcripta *Carminantia*, *Cardiaca*, deprædicata *volatilia*, largiori præſertim manu, ingeſta, *nocent* magis quàm proſunt. Ipſam *enim* acuunt mineram, agitationem ac effervescentiam intendunt, turgentes ac impetuosè motos humores magis pellunt, aërem ſe expandentem magis attenuant, ac ad expanſionem urgent, inde fibras magis tendunt, quæ Cor in propellendo, uniendo & tingendo impediunt. Nec ſola hæc à meditationibus ac mentis conceptibus ſuggeritur *Ratio*, ſed &

ipſa

ipſa talia offert *Experientia*, cùm tali Orgaſmo jactati ab uſu Carminantium, Cardiacorum nimis Calidorum, Volatilium intenſiores anxietates, vehementiores tenſiones & ſuſurros patiuntur. Idemque fatum manet iſta *volatilia*, quæ *lixivioſa* ſeu *urinoſa* vocantur; Hæc frequentiſſimi hodie uſûs ſunt, (ut & Medicus Celeberrimus, qui vitro incluſum tale ſemper in loculo circumferre pro extemporaneo ad ægros uſu ſolebat, epitheton inde ſibi comparârit,) magnaque præſtant commoda, acidum enim corroſivum, ſylveſtre, viſcidum diſſociant, dulcificare illud mitigare, temperare, attenuare ac rarefacere dicuntur; tamen in deſcriptis tumultibus, præſertim majori quantitate, magis cum *ægri damno* quàm utilitate adhibentur, *nam vel* impetum ſuâ tenuitate & mobilitate augent, *vel* ob hoſtilem occurſum ac nimium congreſſum novam excitant ac inſignem effervescentiam, *vel* etiam, quod *haud Paucis* placet, in Gas flatulentum abeuntia, alios flatus incarceratos, ceu cuneus cuneum trudit, nimium pellunt. Novi quidem, iſta refrigerandi, incraſſandi, inflammabilitati, accenſioni reſiſtendi viribus inſigniri, ſed quocunque modo hæc præſtent, tamen intra corpus aſſumpta miras ac diras turbas, inſignes ciere tumultus Experientia docet; ceu & in iſtis *mei Parentis* ſupra allegatis Caſibus Spir. C. C. volat. in exigua etiam doſi impetum, turbationes ac anxietatem in ægris magis intendit, valdè læſit, quo ſolo omiſſo reliqua inſigniter profuerunt. Erat Mixtura ex *aq. borrag. cinamom. bugloſſ. Conf. alkerm. compl. Spir. Corn. Cerv.* & *Syr. Cort. Citri.* Sive ergò *oleoſa*, ſive *urinoſa* ſint *Volatilia*, cautiſſimè hic erit agendum. Sicuti enim circa alia medicamenta, quæ *la mode* facit communia ac frequentia, ut præſertim hodie ſunt *Chocolata*, *Caove*, *Thée*, *China China*, *Moxa &c.* ita & potiſſimum circa volatilia locum habet illud: *Uſus habet laudem, crimen abuſus habet:* Quod de *opiatis* dicunt, eſſe inſtar gladii in manu furioſi cautè tractanda, idem *Volatilibus* applicatur optimè. Certè aliquando talia Volatilia minus debitè tractata animam avolare faciunt. Excell. *Wedelius d. Medicam. Facultatib. l. 2. ſ. 2. cap. 4.* inquit: *Non in quibusvis flatulentiis tenuiſſima & poteſtate calida volatiliora opponenda, inprimis in hypochondriacis, ſeu, qui affectu φυσῶδει, id eſt, flatulento laborant, quibus ſæpe & ut plurimum temperatiora conveniunt, quæ φλόγωσιν viſcerum à ſalinis & nitro-ſulphureis particulis fotam temperant; unde hoc paſſu ipſa temperantia & refrigerantia quaſi flatuum debellationi debentur,*

bentur, *quatenus calidum innatum & hoc modo ſibi reſtituunt.* Et *Amœnit. Mat. Med. l. 1. ſ. 3. c. 5.* Cardiaca *Fixa ſæpe aromaticis & volatilioribus præſtantiora. Sive enim humores acidi abſorbendi fuerint, unicè proderunt ipſa præcipitantia, qualis eſt pulvis abſorbens, divinum medicamentum; ſive fermentatio & ὀργασμὸς bilioſus ſedandus; ſive moti fluctus & rarefactio nimia tollenda, ſive alia indicatio ſimilis, fixa ferunt auxilium, ſi non nomine, ſaltim re, & effectu.* Præſertim verò me inter œnopotas hîc agere, notari velim. Quod Acria volatilia nimis crebrò uſurpata turgeſcentiam in ſanguine concitent, Praxin confirmare dicit Cel. *Ammannus d. Palpitat. Cord. §. 14.* In Curâ palpitationis Cordis, quam Cinamomum induxerat, volatilia & aromatica nihil faciebant, ab acidis tamen inſigne ſentiebat ægra levamen, teſte Cur. *Cummeno Eph. Germ. Ann. 3. obſ. 134.* Curioſiſſ. *Wolffius d. Cerev. Numburgenſi §. 36.* quod in defunctorum cadaveribus corda magna, ampla atque patula reperta fuerint, aliquando concitato ac præcipiti ſanguinis motui ad Cor adſcribit, ipſumque à vini uſu oriri cenſet. Purum vini ſpiritum immiſſum viventis canis venæ crurali canem confeciſſe, corde à fluido ſanguine diſtento, dicit Laudatus *van Heide l. c.* Curioſiſſ. *Möllenbrocc. d. Cochlear. cap. 13.* ubi de volatilium abuſu multa tradit, vehementia à ſale volatili ſymptomata eorumque curationem recenſet. *Cel. Frid. Hofmannus Clav. Schröder. l. 5. ſ. 1. p. 668.* à crebro Spiritus volatilis urinoſi uſu hæmoptyſin, phthiſin & mortem inductam tradit. Inſignis eſt obſervatio *Cel. Matthiæ Jacobæi in Act. Hafn. Vol. 1. obſ. 113.* quâ ſal volatile oleoſum Sylvianum Sanguinem craſſum nigricantem fecit primùm fluidiorem, ſed largiori manu potui immixtum nimis fluidum eundem reddens hæmorrhagiam narium crebram ac largam cum palpitatione Cordis excitavit, ut incraſſatione ſanguinis per acida adſtringentia & opiata opus fuerit. Quoad *aromaticorum* uſum, *ſcrupulum* etiam injicere cui poſſet illud phænomenon, quo aromata acrioribus particulis prædita acetum penetrantius, acrius reddere experimur; Quod doctioribus relinquo. *Urgebitur*: Ergóne in talibus paroxyſmis lipothymicis omne ſpirituoſum penitus removendum? Ergóne in tali orgaſmo flatulento penitus illa communiter dicta *Carminantia* exulare jubentur? Ergóne, quia hæc à plerisque *Medicis* laudata *Cardiaca* & *Carminantia* prohibentur, nihil agendum. *Reſp. 1.* Spiritus utique vacillant, deficiunt, tales nimirum, quales naturaliter requiruntur; nam

etiam,

etiam, quando ſanguis multum & p. n. ſpirituaſcit, agitatur, valdè volatilis eſt, tamen non eſt volatilitas naturalis, cùm non quævis craſis ac textura ſpirituum actionibus apta ſit. 2. *Externè* conducunt *Elix. vit. Balſ. Apopl. Aq. carbuncul. l'Eau de la Reine d' Hongrie, Eſſ. Succin. Spir. Sal. armoniac.* & alia ſimil. 3. *Internè* in mediocri aut minori etiam doſi, ne agitent nimium, ne mineram acuant, indigitata prius *Cardiaca, Carminativa* aut *volatilia* non intenſa exhibenda. Sicut & dicta Mixtura continens *Aq. cinamom.* & *Conf. alkerm. compl.* profuit; ſicut & Carminativa ex *Flaved. Cort. arant.* & *L. Saſſafr.* ſive *ſem. fœnicul.* proſunt. 4. In talibus, quales poſui, Caſibus, non tam *Cardiaca* calida, quàm *frigida* juvant, *hæc* enim ſpirituum effrænem motum compeſcunt, ſanguinem nimis attenuatum volucrem concentrant, deprimunt, ligant, ſerum acre emendant, cordis nimium calorem corrigunt, tenſas fibras relaxant, & nimis dilatatas cavitates ac ductus ad contractionem diſponunt; quibus aliquando ſub dictâ limitatione Volatilia jungi poſſunt. In tali orgaſmo effero, *alia*, quæ optimo jure *Carminantium* inſeruntur claſſi, ſuppetunt, ut ſunt præcipitantia, abſorbentia, imbibentia, implicantia, (quorum modum agendi egregiè expoſitum vid. apud Exc. *D. D. Scretam de morbo caſtrens. p. 209. & ſqq.*) deſtruentia, invertentia, diluentia, acidula, terrea, lapides, mucilagines, gelatinæ, calces, marina, &c. anodyna, imò opiata, quæ ſæpe unicum remedium & ſacra ſunt anchora contra dolores à flatibus, teſte Exc. *D. D. Oſiandro, Prof. Medic. Extraordin.* φυσθεερπ. *th. 19.* Talia enim hoſtiles, acidas, acres, ſulphureo-ſalinas particulas ante & in congreſſu dicto invertunt, immutant, à texturâ ſuâ reducunt, violentiam infringunt, ſeminale flatuum fermentum, Gas ſylveſtre, mineram fermentalem agitatam reprimunt, coërcent. 5. Sæpe *diſtincta* illa *Carminantia* felici junguntur fœdere. Latiſſimus hîc *de volatilibus in aëre* & *de volatilibus in igne*, (quæ Cel. *Brœn* diſtinguenda eſſe optimè monet) agendi modo, de aliis in praxi obſervandis, in ſpecie de *Clyſterum* maxima in talibus caſibus utilitate, de *Venæſectione* inſtituendâ & ſimilibus ſe aperiret campus; ſed pedem retrahere per cauſas in Procœmio dictas cogor; Subſiſto igitur, *DEO Benigniſſimo pro immenſa ſua hactenus mihi conceſſâ Gratiâ devotiſſimas agens grates, Ejusdemque porrò Paternum Amorem ac Miſericordiam humilimè imploro.*

FINIS.